

สถานการณ์การจัดการเรียนรู้ของครูในการเสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน
ในโรงเรียนบริบทวัฒนธรรมมุสลิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล
Teaching Situations of Teachers for Enhancing Thinking Skills of Students in
Islamic Cultural Schools, Satun Province

จิราภรณ์ เรืองยิ่ง^{1*}, ดุษฎี โยเลลา² และ วินัย คำสุวรรณ³

Jiraporn Ruangying^{1*}, Dusadee Yoelao² and Winai Damsuwarn³

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ^{1*}

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ², คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน³

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ของครู ในการเสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน ในโรงเรียนบริบทวัฒนธรรมมุสลิม ในองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษาที่ใช้ ด้านกิจกรรม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพในขั้นตอนการสำรวจสถานการณ์ ในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของเคมมิส แม็คแท็กการ์ท และนิซอน พื้นที่ในการวิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 8 คน ผู้ให้ข้อมูลรองประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน เก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสนทรียสนทนา การสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เดือนมกราคม - มีนาคม 2559 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิควิธีการสร้างทฤษฎีจากข้อมูล และอธิบายสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ ตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า

สถานการณ์การจัดการเรียนรู้ของครู ในการเสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน ในองค์ประกอบ ด้านภาษาที่ใช้ ด้านกิจกรรม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความหมายการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน สรุปได้ดังนี้ ขึ้นการเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1.1) การศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ 1.2) การศึกษาคู่มือครูจากสำนักพิมพ์ 1.3) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียน ขึ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการถามของครู การให้นักเรียนช่วยกันคิดหาคำตอบ และขึ้นการประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน 2) ประสพการณ์เดิมจากการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน สรุปได้ดังนี้ 2.1) การเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในบทเรียน 2.2) ศึกษาคู่มือครูที่ทางสำนักพิมพ์ได้จัดส่งมายังโรงเรียน 2.3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน 2.4) ปรับแผนการจัดการเรียนรู้จากคู่มือให้เหมาะสมกับบริบทนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ เน้นคำถาม ให้นักเรียนช่วยกันคิด ครูเป็นผู้สรุปคำตอบ เน้นการเรียนรู้ในห้องเรียน และ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ 3.1) การสังเกตการถามตอบ 3.2) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม 3.3) การนำเสนอหน้าชั้นเรียน 3.4) การทำแบบฝึกหัด และ 3.5) การสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ และความสัมพันธ์ทางสังคมในโรงเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในระดับช่วงชั้น

คำสำคัญ: สถานการณ์การจัดการเรียนรู้, โรงเรียนบริบทวัฒนธรรมมุสลิม

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: jun_ruangying@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 086-044-0053)

Abstract

The objectives of this research were to study teaching situations reported by teachers in Islamic culture schools for the development of thinking skills among students. The educational approach in Islamic culture schools is essentially based on an instructional teaching and practice of principles that are composed of sayings, doings and social relatings. This research used the reconnaissance stage of critical participatory action research developed by Stephen Kemmis, Robin McTaggart, and Rhonda Nixon (2014). The participants included 3 principals and 8 primary education teachers from 3 schools in Satun Primary Educational Service Area. The data were collected by using dialogue, in-depht interview, and classroom observation. The findings of the research revealed 3 main issues as follows.

1. The meaning of instructional practice regarding enchancing thinking skills of students were: a) the preparation before teaching, such as understanding the curriculum and writing proper lesson plans that are related to the units, using a teacher's handbook as a guide, b) the use of the communicative-interactive approach in the delivery of the class, and c) a valid and constant assessment that reflects the development of students knowledge and skills.

2. Original practices that were identified as valid to enhance thinking skills of students were a) the preparation before teaching such as studying curriculum Interval benchmarks, studying the teacher' handbooks as well as writing lesson plans for teaching with many activities, b) asking questions and use the communicative-interactive approach in the class, and c) authentic assessment of student's learning by using observation and reflection.

3. The relevance and appropriateness of grade levels to enhance instructional practice of teachers.

Keywords: Teaching Situation, Islamic Culture Schools

บทนำ

ครูเป็นบุคคลสำคัญในการเสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน ที่ผ่านมามีการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนอย่างชัดเจน และต่อเนื่องในเชิงนโยบายทางการศึกษาแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านคุณภาพผู้เรียนทั้งในอดีต และปัจจุบันที่อยู่ในระดับต่ำ ไม่ว่าจะเป็นผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) หรือผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก ดังเช่นผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ในปี พ.ศ. 2554 มีสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,119 แห่ง ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จากสถานศึกษา

ที่ขอรับการประเมินคุณภาพ จำนวน 7,042 แห่ง โดยพบว่าภาคใต้ มีสัดส่วนสถานศึกษาไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสูงสุด (ร้อยละ 31.71) สาเหตุเนื่องจากผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับพอใช้ ผู้เรียนมีคะแนนการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) โดยปัจจัยสำคัญหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนคือ การจัดการเรียนรู้ของครู

สถานการณ์การจัดการเรียนรู้ เป็นภาพรวมเกี่ยวกับการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งในด้านการดำเนินการ ผลลัพธ์ และปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ที่ผ่านมาการพัฒนาจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากครูบางส่วนยังคงเชื่อว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการใช้การคิดเหมาะกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และโรงเรียนที่มีความพร้อมเท่านั้น ครูจึงไม่ได้จัดกิจกรรมที่เน้นทักษะการคิดกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งทำให้เพิ่มความแตกต่างในทักษะการคิดระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Torff & Sessions, 2006) นอกจากนี้ ความรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิด เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ของนักเรียน ครูจึงควรมีความรู้ความเข้าใจ มีเทคนิคกลวิธีในการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน (Zohar & Schwartz, 2005; Barak, Ben-Chaim & Zoller, 2007) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่าภายใต้การดำเนินการ ผลลัพธ์และปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จะทำอย่างไรให้ครูเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และการปฏิบัติ ในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบันไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน โดยอยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผล (Rational) ความยุติธรรม (Just) และความยั่งยืน (Sustainable) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าแนวทางหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม (Critical-Participatory Action Research) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความจริงทางสังคม (Social Realities) เพื่อค้นหาการปฏิบัติทางสังคมหรือทางการศึกษา (Social or Educational Practices) ที่มีผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ (Untoward Consequences) ได้แก่ ความไม่เหตุผล (Irrational) ความไม่ยั่งยืน (Unsustainable) และความไม่ยุติธรรม (Unjust) โดยผ่านการเปิดพื้นที่เชิงสื่อสาร (Open Communicative Space) (Kemmis & McTaggart, 2005) ให้บุคคลสามารถสะท้อนร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินการ และผลลัพธ์ของการปฏิบัติ สิ่งที่จะถูกเปลี่ยนแปลงในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม มิใช่เพียงแค่งิจกรรม หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด หรือเพียงแค่การเข้าใจตนเอง ของทั้งผู้ปฏิบัติและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัตินั้น แต่ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในการสร้างรูปแบบทางสังคม (Social Formation) ที่เป็นพื้นที่ของการปฏิบัติใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านภาษาที่ใช้ (Saying) ด้านกิจกรรม (Doing) และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Relating) โดยที่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอยู่ภายใต้ความสมเหตุสมผล ความยุติธรรม และความยั่งยืน (Kemmis; McTaggart & Nixon, 2014) ดังนั้น เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นอยู่ก่อนที่จะดำเนินการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงการปฏิบัตินั้น ๆ จึงจำเป็นต้องทำการสำรวจสถานการณ์ (Reconnaissance) ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม โดยเริ่มต้นจากการสำรวจหาผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติที่ต้องการพัฒนา มีความสนใจและตั้งใจวิพากษ์การปฏิบัติของตนเองเพื่อมาร่วมกันค้นหาปัญหา (Shared Felt Concern) เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ต้องการพัฒนาในพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ซึ่งเป็นพื้นที่แห่งเหตุผลที่ปัจเจกบุคคล

ต่างเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเป็นอิสระ ด้วยกระบวนการสื่อสารที่ปราศจากการครอบงำ โดยวาทกรรมหลักของสังคม ทำให้การใช้เหตุผลเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ของปัจเจกบุคคลมีบทบาทในสังคม และด้วยการสื่อสารโดยใช้หลักเหตุผลเชิงวิพากษ์ ปัจเจกบุคคลสามารถร่วมกันสร้างฉันทามติที่มีเหตุผล (Rational Consensus) ได้ (Markell, 1997)

ขณะเดียวกัน ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องดำเนินไปอย่างถูกต้องทิศทางบนพื้นฐานความแตกต่าง ของบริบทเชิงพื้นที่ เนื่องจากที่ผ่านมามีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ยังตอบสนองความต้องการของบริบทเชิงพื้นที่ค่อนข้างน้อย ทั้งยังมีข้อจำกัดในการนำกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ไปปรับใช้ในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครูยังคงจัดการเรียนรู้แบบเดิม ดังที่ผลงานวิจัยชี้ว่าปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือความไม่สอดคล้องของสภาพสังคม และบริบททางวัฒนธรรมท้องถิ่น อันได้แก่ เนื้อหาหลักสูตร และแบบเรียนไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น (ไข่มุก อุทยานลี, 2552; นันทพล วิทยานนท์, 2555) ผลการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากเงื่อนไขของบริบทเชิงพื้นที่ ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่น และภาษาไทยเป็นสื่อ กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย - มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดการศึกษาแบบทวิภาษามีความสุขเพิ่มขึ้น ถ้าคิดกล้าแสดงออก รักการอ่าน-เขียน มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลดีต่อพัฒนาการของเด็กทั้งในส่วนของการพัฒนาทางภาษา (ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย) และความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอื่น ๆ พร้อมทั้งสามารถปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมส่วนกลาง ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย โดยปัจจัยสำคัญของความสำเร็จนี้ คือ การเข้ามามีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่การสร้างหลักสูตร และแผนการสอน การสร้างสื่อการเรียนการสอน และเป็นผู้สอนจริง โดยใช้เทคนิค กลวิธีการสอนแบบทวิ/พหุภาษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทั้งความหมาย ความถูกต้อง และเน้นกระบวนการคิดในระดับต่าง ๆ ที่สูงขึ้น ผ่านการใช้สื่อการเรียนการสอนและกลวิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบ จากผลศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาการจัดการศึกษาจากการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่

โรงเรียนในบริบทวัฒนธรรมมุสลิมมีระบบวัฒนธรรมรอง (Subculture) ที่มีลักษณะ รูปแบบของความเชื่อ ค่านิยมและการปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมา (Winfree & Abadinsky, 2003) ส่งผลให้การปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ของครูมีลักษณะเฉพาะที่ไม่สามารถอธิบายด้วยปัจจัยส่วนบุคคลเพียงมิติเดียว โดยปราศจากการคำนึงถึงมิติทางสังคม วิถีชีวิต และความเชื่อ โดยการให้ความหมายจากคนในซึ่งก็คือครูผู้สอน ผู้อำนวยการสถานศึกษา และนักเรียนที่อยู่ในบริบทเอง โดยพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลซึ่งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่นำร่องปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนในปีพ.ศ.2558ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน (ผลการประชุมคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา ศธ.1/2558: ออนไลน์) ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่วิจัยเบื้องต้นทั้ง 3 โรงเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่รับผิดชอบสอนในรายวิชาที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบมาทั้งยังมีความรู้ความเข้าใจ และเทคนิคในการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนค่อนข้างน้อย แต่โรงเรียนมีจุดแข็งในเรื่องความร่วมมือร่วมพลัง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู (บทสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สตูล, 2557) ดังนั้น เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู และคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างทันทั่วถึง จึงมีความจำเป็นในการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบัน ผ่านมุมมอง และการปฏิบัติของตัวครู นักเรียน และผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จะเป็นพื้นฐานในการวางแผนเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ของครู ในการเสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียนในโรงเรียนบริบทวัฒนธรรมมุสลิม ในองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษาที่ใช้ ด้านกิจกรรม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพตามขั้นตอนการสำรวจสถานการณ์ในการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของเคมมิส แม็คแท็กเกิร์ต และนิซอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่วิจัย

ผู้วิจัยสำรวจหาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบริบทวัฒนธรรมมุสลิม คือ บุคลากรในโรงเรียนและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนนับถือศาสนาอิสลาม มีการจัดการเรียนการสอนศาสนา และ 2) เป็นโรงเรียนที่มีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน สนองใจและเต็มใจเข้าร่วมวิจัยนี้ตลอดกระบวนการวิจัย ผลจากการสำรวจพื้นที่การทำวิจัยได้โรงเรียนที่มีคุณสมบัติครบตามที่กำหนด 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านในเมือง โรงเรียนบ้านปากละงู และโรงเรียนบ้านเกาะยวน

ผู้เข้าร่วมวิจัย

กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยตามแนวคิดของกรันดี (Grundy, 1988) ที่เน้นคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติที่ต้องการพัฒนา โดยเลือกผู้ที่มีความสนใจและตั้งใจพัฒนาการปฏิบัติของตนเอง และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดการดำเนินการวิจัย ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนละ 2 - 3 คน รวม 8 คน ผู้ให้ข้อมูลรอง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในห้องเรียนที่ครูผู้ร่วมวิจัยสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสำรวจสถานการณ์การจัดการเรียนรู้เน้นเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจแนวคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ร่วมวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ ใช้สำหรับกิจกรรมสุนทรียสนทนากลุ่มครู ประกอบด้วย 1) ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์และการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ของครู 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านภาษาที่ใช้ ตัวอย่าง

คำถาม “ท่านมีแนวคิดในการเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างไร” ด้านกิจกรรม ตัวอย่างคำถาม “ช่วยเล่าให้ฟังว่าในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ท่านได้ทำอะไรบ้าง” และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ตัวอย่างคำถาม “ใครบ้างที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการเตรียมการจัดการเรียนรู้”

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนผู้วิจัยบันทึกเหตุการณ์ในห้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครู ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียนกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้คำถามกระตุ้นการคิด สื่อการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นต้น และบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

4. เครื่องบันทึกเสียง

5. สมุดจดบันทึก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญา นิพนธ์ตรวจสอบความครบถ้วนครอบคลุมประเด็นในการวิจัย จากนั้นนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่มีคุณสมบัติเดียวกันกับโรงเรียนที่เข้าร่วมวิจัยแต่ไม่ได้เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนบ้านปากบารา โดยดำเนินการดังนี้

1. ประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มครูเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมจริง ผลการประเมินความเหมาะสมและความครอบคลุมของข้อคำถามพบว่า ทดลองใช้ประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์พบว่า มีบางประเด็นที่ยังไม่สามารถเจาะข้อมูลเชิงลึกได้ ผู้วิจัยจึงทำการเพิ่มและตัดข้อคำถามบางประเด็นโดยยึดหลักความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลสำหรับการอธิบายสถานการณ์การจัดการเรียนรู้

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน ผลการทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างพบว่า ประเด็นคำถามมีความเหมาะสมสามารถถามเจาะข้อมูลเชิงลึกได้

3. แบบสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูผู้วิจัยสังเกตและบันทึกเหตุการณ์ในห้องเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะการคิดของครูและพฤติกรรมเรียนรู้ของนักเรียน ผลการทดลองใช้พบว่า แบบสังเกตเปิดกว้างเกินไปทำให้ยากต่อการบันทึกผลการสังเกต ผู้วิจัยจึงทำการปรับแบบสังเกตพฤติกรรมโดยระบุรายการพฤติกรรมย่อยที่สำคัญๆ เพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ. 2559 ณ โรงเรียนที่เป็นพื้นที่วิจัยทั้ง 3 แห่ง จำนวน 4 ครั้ง มีการบันทึกเสียงทุกครั้งของการทำกิจกรรม เน้นการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ดำเนินการดังนี้

ครั้งที่ 1 ในช่วงวันที่ 7 - 8 มกราคม พ.ศ. 2559 เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสอบถามปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

ครั้งที่ 2 ในช่วงวันที่ 18 - 20 มกราคม พ.ศ. 2559 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน โดยเปิดพื้นที่สาธารณะให้กลุ่มครูผู้ร่วมวิจัยแต่ละโรงเรียนมาร่วมกันแบ่งปันความรู้และการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของตนเองในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้วิจัยชี้แจงข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติเชิงสื่อสารในกิจกรรมสุนทรียสนทนาเพื่อสะท้อนเชิงวิพากษ์การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

ครั้งที่ 3 ในช่วงวันที่ 1 - 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 เพื่อสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาในแต่ละโรงเรียนเพื่อให้มีข้อมูลเพียงพอต่อการอธิบายสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ของครู

ครั้งที่ 3 ในช่วงวันที่ 9 - 10 มีนาคม พ.ศ. 2559 เพื่อจัดประชุมสรุปสถานการณ์การจัดการเรียนรู้และความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันไปสู่การจัดการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Charmaz, 2006) ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะๆ ทุกการสิ้นสุดการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป มีขั้นตอนดังนี้

1. ถอดเทปบันทึกเสียงแบบคำต่อคำ เพื่อถ่ายทอดนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จากนั้นอ่านข้อมูลอย่างละเอียดจนเข้าใจ และขีดเส้นใต้คำ วลี และประโยคสำคัญที่สะท้อนถึงการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน
2. แยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่และให้รหัสแบบเปิด (Open Coding) ตามกรอบคำถามการวิจัยเพื่อจำแนกข้อมูล เมื่อพบข้อความสำคัญจะให้รหัส ข้อความสำคัญที่แตกต่างออกไปจะถูกให้รหัสใหม่เพิ่ม ส่วนข้อความที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับข้อมูลในรหัสเก่าจะถูกรวมกับรหัสเก่าที่สร้างไว้แล้ว
3. เชื่อมโยงข้อมูลที่ให้รหัสแล้ว (Axial Coding) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของข้อความที่มีความหมายเหมือนกันให้อยู่รหัสเดียวกัน (Category)
4. แปลความข้อสรุปของข้อมูล โดยนำกลุ่มข้อมูลที่ได้จากการจัดตามความสัมพันธ์มาแปลเป็นความหมายเพื่อสรุปข้อมูลภาพรวมในขั้นตอนสุดท้าย

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านระเบียบวิธีวิทยาการ (Methodological Triangulation) ผู้วิจัยใช้การสุนทรียสนทนาและการสังเกตควบคู่กันไปในการเก็บข้อมูล เพื่อพิจารณาความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของข้อมูล
2. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยนำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาเปรียบเทียบกันเพื่อพิจารณาว่าเมื่อผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะคงเหมือนเดิมหรือไม่ และวิธียืนยันความถูกต้องข้อมูล (Member Checking) โดยผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอน

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของสถาบัน
ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามหนังสือรับรองเลขที่ SWUEC/E-420/2559

ผลการวิจัย

สถานการณ์การจัดการเรียนรู้ของครูในการเสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียนในโรงเรียนบริบท
วัฒนธรรมมุสลิมที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นข้อค้นพบจากมุมมองและการปฏิบัติของครู ผู้อำนวยการสถานศึกษาและ
นักเรียน สรุปผลการสำรวจสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ของครูตามองค์ประกอบด้านภาษาที่ใช้ ด้านกิจกรรม และ
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านภาษาที่ใช้

การปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน

จากการจัดกิจกรรมสุนทรียสนทนากลุ่มผู้ร่วมวิจัย การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาและ
สังเกตการจัดการเรียนรู้ครูทุกคนและผู้อำนวยการสถานศึกษาอธิบายการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียนว่าดำเนินการ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อ
พัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพ
การเรียนรู้นักเรียนประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน โดยครูอธิบาย
แต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูอธิบายว่าเป็นการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนก่อน
จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ของหลักสูตร ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในบทเรียนอย่าง
ละเอียด ครูเห็นว่าการเตรียมความพร้อมเป็นขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากหน้าที่หลักของวิชาชีพ
ครูคือการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดใน
หลักสูตร ดังนั้นการเตรียมความพร้อมควรเริ่มจาก 1) การศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ 2) การศึกษาคู่มือ
ครูจากสำนักพิมพ์ และ 3) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียน โดยครูอธิบายว่าการศึกษา
หลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ หมายถึง การทำความเข้าใจในตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในบทเรียนที่จะสอน
อย่างละเอียดและเมื่อเข้าใจหลักสูตรแล้วจำเป็นต้องศึกษาคู่มือจากสำนักพิมพ์เพื่อเป็นแนวทางในการเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียน ครูเปรียบ “คู่มือจากสำนักพิมพ์เหมือนเข็มทิศชี้
ทางการสอน” เนื่องจากครูเชื่อว่าคู่มือได้ถูกเตรียมมาอย่างดีจากนักวิชาการ มีองค์ประกอบครบสามารถนำไป
จัดการเรียนการสอนได้ทันที

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อธิบายว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน
ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการถามของครูและช่วยกันคิดหาคำตอบ และสุดท้ายครูเป็นผู้สรุปคำตอบให้นักเรียน

3. การประเมินผลการเรียนรู้ อธิบายว่าเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงกับตัวนักเรียน
และประเมินตลอดระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน

“..ชั้นเตรียมการสอนผมก็เริ่มจากศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ เวลาทำแผนเราก็จะไปดูแผนสำเร็จ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นของ พว. กับ สสวท. ที่ส่งมายังโรงเรียน เพราะว่าคู่มือที่ทางสำนักพิมพ์ส่งมาจะมีพร้อมอยู่แล้ว เขาทำมาดีแล้ว ก็คิดว่าในแผนฯ เขาเขียนยังไงก็จะคัดลอกมา ขึ้นไหนเราไม่ถนัดร้องเพลงก็จะตัดไปเลย จะนำมาเฉพาะส่วนที่เราสามารถใช้ได้ แล้วก็นำไปสอนกับเด็ก (ครู 2 รร.1)”

“..ชั้นเตรียมก็ดูแผนฯ ในคู่มือจากสำนักพิมพ์ต่างๆ ดูบทเรียน ดูตัวชี้วัด ดูเนื้อหาว่าเป็นเรื่องอะไร ต้องเตรียมสื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง แล้วนำมาเขียนแผนฯ เป็นของตนเองที่สอดคล้องกับบทเรียน (ครู 1 รร.3)”

2. องค์ประกอบด้านกิจกรรม

ประสบการณ์เดิมจากการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน

ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนครูปฏิบัติใน 3 ขั้นตอนหลักดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่นำแผนการจัดการเรียนรู้จากสำนักพิมพ์มาปรับให้เหมาะสมกับบริบทนักเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูปฏิบัติดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในบทเรียน 2) ศึกษาคู่มือครูที่ทางสำนักพิมพ์ได้จัดส่งมายังโรงเรียน 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน และ 4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยปรับคู่มือจากสำนักพิมพ์ให้เหมาะสมกับบริบทนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการปฏิบัติจริงครูส่วนใหญ่ไม่ได้สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ เพราะแผนการจัดการเรียนรู้เตรียมไว้สำหรับการประเมินเท่านั้น โดยอธิบายว่าการจัดการเรียนการสอนเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการถามของครูและช่วยกันคิดหาคำตอบ ครูเป็นผู้สรุปคำตอบให้นักเรียน การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียน เนื่องจากโรงเรียนขาดสื่ออุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ในการสอนครูส่วนใหญ่เริ่มจากการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวเด็ก เรื่องในชีวิตประจำวัน เล่าเรื่องที่เด็กสนใจแล้วถามกระตุ้นความคิด เน้นใช้คำถามที่หลากหลายมากกว่าการบอกคำตอบเด็ก เพื่อให้เด็กได้คิดเดี่ยว และร่วมกันคิดเป็นกลุ่ม โดยเด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และมีอิสระทางความคิด ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเน้นที่ 1) เน้นคำถาม 2) ให้นักเรียนช่วยกันคิด 3) ครูเป็นผู้สรุปคำตอบ 4) การเรียนรู้ในห้องเรียน

3. การประเมินผลการเรียนรู้ ครูอธิบายว่าในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้เน้นการประเมินตามสภาพจริง และประเมินตลอดระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนเพื่อดูพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน โดยวิธีการประเมินที่ใช้ส่วนใหญ่คือ การสังเกตการถามตอบ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การทำแบบฝึกหัด และการสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังเรียนจบในแต่ละเรื่อง

“..ชั้นเตรียมการสอนก็ปกติอยู่แล้วครับอย่างน้อยเราก็ไปศึกษาหลักสูตรและตัวชี้วัดก่อนเป็นอันดับแรก อาจจะไม่ถึงกับว่าดูอย่างละเอียดถี่ถ้วนเท่าไหร่นะครับ ดูโดยรวมว่าหลักสูตรมันแค่ไหน ตัวชี้วัดอะไรบ้างที่เราจะให้เด็กรู้แล้วในระดับชั้นนี้ แล้วก็สำหรับแผนการสอนที่ใช้เราก็ใช้ชุดเดียวกันกับที่ของสำนักพิมพ์ หลังจากที่เราศึกษาหลักสูตรและตัวชี้วัดเสร็จแล้ว เราได้แผนการสอนตัวนี้มาแล้ว ก่อนที่จะสอนเราก็คิดว่าในเนื้อหาที่เราจะสอนเนี่ย เขาระบุวัตถุประสงค์ว่าอยากให้เด็กเกิดอย่างไรบ้าง หรือเรามีวัตถุประสงค์อื่นที่คิดว่าน่าจะเสริมไป เราก็จะเสริมไปให้ในส่วนนั้นด้วยแต่ไม่ถึงกับปรับแผนฯ นะครับ หลังจากนั้นก็พิจารณาถึงสื่อว่าในเรื่องนี้นะน่าจะมีสื่ออะไร มาประกอบมาน้อยแค่ไหน (ครู 3 รร.1)”

“..ในการสอนจริงนั้นไม่ได้สอนตามแผนที่เตรียมไว้ แต่จะสอนตามหนังสือเรียนหรือคู่มือ เพราะคู่มือมีเนื้อหาละเอียด มีแบบฝึก มีใบงานมาให้พร้อมสำหรับสอนจริงค่ะ (ครู 1 รร.1)”

“..ชั้นสอนลำดับแรกก็จะใช้การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวเด็ก อย่างเราสอนเรื่องปัจจัยในการเจริญเติบโตของสัตว์ ก็จะพูดคุยเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ถามว่า “ที่บ้านนักเรียนเลี้ยงสัตว์อะไรบ้าง” ทีนี้เด็กก็จะตอบมา เลี้ยงแมว เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ หรืออย่างอื่น เราก็ถามต่อว่า “นักเรียนเคยสังเกตไหมว่า แมว เป็ด ไก่ หรือสัตว์ชนิดอื่นที่นักเรียนเลี้ยงเจริญเติบโตได้อย่างไร” เด็กก็จะตอบมาอีก เราจะสังเกตได้เลยว่าเด็กเริ่มสนใจแล้ว เริ่มแย่งกันตอบ (ครู 1 รร.3)”

“..ขั้นตอนการสอนผมเข้าไปครั้งแรก ช่วงแรกใช้วิธีการสนทนา สนทนาเนี่ยอาจจะเป็นการสนทนาเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น บางวันผมจะคุยเกี่ยวกับกระแสข่าว อย่างเช่นช่วงนี้ผมก็จะสนทนาเรื่องเกี่ยวกับลูกเทพ เรื่องของข่าวเกี่ยวกับตุ๊กตาลูกเทพ เพื่ออย่างน้อยจะได้ถามนักเรียนเกี่ยวกับการดูข่าวของนักเรียนว่านักเรียนได้ดูข่าวในชีวิตประจำวันบ้างไหม และคุยต่อว่าถ้ามันเป็นอย่างนี้เนี่ยนักเรียนมีความคิดอย่างไรการนำเสนอข่าวหรือการปฏิบัติของคนอย่างนี้เนี่ยนักเรียนคิดว่าอย่างไร ให้ช่วยกันตอบสนองความคิดเห็นของตนเอง (ครู 2 รร.2)”

“..ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของเด็กว่าเด็กเกิดทักษะอะไรบ้างในการแก้ปัญหา ใช้วิธีการแก้ปัญหาถูกต้องไหม ภายในกลุ่มมีการร่วมมือกันไหม คือดูพฤติกรรมของเด็กว่าจะอันตรายไหมถ้าเด็กใช้วิธีการนี้ แต่ถ้ามันอันตรายเกินไปเราก็อาจจะให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กไม่ทำต่อไป บางทีอาจเกิดผลเสียกับเด็กได้ แล้วก็คอยควบคุม แนะนำกระบวนการต่างๆ บางทีเด็กทำด้วยความสนุกไม่ได้คิดอะไร ถ้าจะเกิดอันตรายกับเด็กครูก็ได้ควบคุมดูแลแนะนำให้เด็กครับ (ครู 3 รร.1)”

3. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ความสัมพันธ์ภายในระดับช่วงชั้น

ครูอธิบายว่าในการเตรียมตัวก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต่างแยกกันเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ไม่ได้มีการปรึกษาหารือกัน แต่สิ่งที่ครูทุกคนปฏิบัติเหมือนกันคือการยึดคู่มือเป็นหลักในการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ด้วยลักษณะโรงเรียนที่เป็นพื้นที่วิจัยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนครูในโรงเรียน 6 - 12 คน มีห้องทำงานห้องเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียนจึงเป็นไปด้วยดี เอื้อเพื่อต่อการทำงาน ซึ่งครูจะใช้เรื่องเกี่ยวกับการทำงานเป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์สอนนักเรียน การแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน และมีการสนทนาเรื่องอื่นๆ เช่น เรื่องส่วนตัวในช่วงเวลาพักกลางวัน ครูเห็นว่าความสัมพันธ์ทางสังคมของครูที่เกิดขึ้นเป็นความสัมพันธ์ภายในระดับช่วงชั้นมากกว่าความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื่องจากโครงสร้างในการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจัดให้ครูรับผิดชอบสอนแต่ละวิชาต่อเนื่องเป็นช่วงชั้น เพื่อติดตามพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละรายวิชา

“..เราคุยกันทุกเรื่อง ทั้งปัญหาของเด็ก ปัญหาของครู โรงเรียนเราเล็ก มีครู 12 คน ผอ.ก็บริหารแบบเป็นกันเอง มีอะไรก็แจ้ง ก็บอกได้ ผอ.พูดเสมอว่าเราอยู่กันเป็นพี่เป็นน้อง ส่วนเรื่องทักษะการคิดของเด็กก็คุยกัน เวลา ผอ.ประชุมจะเน้นย้ำให้ฝึกเด็กให้ได้คิด บางทีก็คุยกันเวลากินข้าวตอนพักกลางวัน เวลาเจอปัญหาเกี่ยวกับเด็ก ถามแล้วเด็กไม่ตอบ เด็กไม่คิด เราก็มาคุยกันว่าจะทำยังไงดีให้เด็กคิด เด็กมันไม่คิด เราก็มาช่วยกันคิดหาวิธี เหมือนในกลุ่มสาระเดียวกัน เช่น ผมสอนวิทยาศาสตร์ ป.4 ส่วนครูอุไรสอนวิทยาศาสตร์ ป.5 ป.6 เรามาตั้งวิเคราะห์เด็กกันว่าเพราะอะไร ทำไมถึงไม่ชอบคิด วิเคราะห์ไปมาครูเวียนหัวเอง (ครู 3 รร.1)”

“..จะคุยกันทั้งเป็นกลุ่มสาระ กลุ่มครูผู้สอนชั้นประถมต้น ประถมปลาย และถ้าเรื่องใหญ่ๆ อย่างเช่น เกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ที่มาจากเขต ผอ.ก็จะเรียกครูประชุมทั้งโรงเรียนค่ะ อย่างตอนนี้ครู.. ครู.. เราสอน ป.4 5 6 มีอะไรเราก็มาร่วมกันปรึกษากัน เช่น ในวิชาวิทยาศาสตร์ ป.5 ที่ครู.. สอนเด็กไม่ส่งการบ้านเราก็จะไปถามครู.. ว่าเด็กคนไหนตอนเรียนชั้น ป.4 เป็นยังไงบ้าง มีความรับผิดชอบไหม ส่งการบ้านตามเวลาไหม พอครู.. บอกว่าเด็กคนนี้เป็นแบบนี้มาตั้งแต่ชั้น ป.4 แล้ว ก็ไปถามครู.. ว่าแก้ปัญหาที่ยังไง มันเป็นการส่งต่อเด็กอะคะ ครูต้องรู้จักเด็กรายบุคคล ต้องรู้ข้อมูลเด็ก (ครู 1 รร.1)”

สรุปข้อมูลจากการสำรวจองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน พบว่า การที่ครูมีความเชื่อว่าคู่มือจากสำนักพิมพ์เป็นเหมือนเข็มทิศชี้หน้ทางการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่ได้พัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน เป็นผลมาจากความไม่สอดคล้องภายในองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ กล่าวคือ ครูยังขาดการออกแบบการจัดการเรียนรู้และวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตามบทบาทหน้าที่ที่ระบุไว้ในคู่มือจรรยาบรรณวิชาชีพครู และความไม่สอดคล้องภายในองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและครูกับเพื่อนครูในโรงเรียนไม่ได้มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากผู้บริหารและครูปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน ด้วยจุดมุ่งหมายร่วมกันคือให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ และข้อมูลจากการสำรวจความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้ร่วมวิจัยยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งที่ไม่ชัดเจนและแตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยดังประเด็นต่อไปนี้

1. การปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน

ครูมีความเชื่อว่า คู่มือจากสำนักพิมพ์เป็นเหมือนเข็มทิศชี้หน้ทางการสอน ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ชัดเจน เนื่องจากในการปฏิบัติเพื่อเตรียมตัวก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ นำแผนการจัดการเรียนรู้จากคู่มือสำนักพิมพ์มาปรับใช้ ในการจัดการเรียนการสอน โดยขาดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และวางแผนการจัดการเรียนรู้มาเป็นเวลานาน และในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้จริง ครูบางท่านไม่ได้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ได้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) สะท้อนให้เห็นว่าไม่ว่าจะมีการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มากเพียงใด แต่ครูยังคงมีความเชื่อ และยึดถือการปฏิบัติแบบเดิม และยังขาดแนวโน้มในการเตรียมการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งหนึ่งที่จะสามารถเปลี่ยนการปฏิบัติของครูได้ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจให้ครูมีความคิด ความเชื่อที่ถูกต้องก่อนการลงมือปฏิบัติ

2. ประสบการณ์เดิมจากการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน

ในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ครูเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นการเรียนรู้จากการถามของครู โดยส่วนใหญ่ การจัดการเรียนรู้ของครูเริ่มจากการสนทนาเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวเด็ก เรื่องในชีวิตประจำวัน เรื่องที่

เด็กสนใจ เน้นการใช้คำถามที่หลากหลาย ให้เด็กร่วมกันคิดเป็นกลุ่ม เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และมีอิสระทางความคิด การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียน เนื่องจากโรงเรียนขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรในการเรียนรู้ สามารถทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้ ครูมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการการเรียนรู้ ไปสู่การแนวความคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นครูต้องออกแบบให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองมากกว่าเป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความรู้ (Process of Knowledge Construction) และตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น (Reflexive Awareness of that Process) เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติจริง (Authentic Tasks) และผู้เรียนต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ทิตนา แชมมณี, 2557; Anita, 2013) และมีการประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. ความสัมพันธ์ภายในระดับช่วงชั้น

โรงเรียนที่เป็นพื้นที่วิจัยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนครูในโรงเรียน 6-12 คน มีห้องทำงานห้องเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียนจึงเป็นไปด้วยดี เอื้อต่อการทำงาน ซึ่งครูจะใช้เรื่องเกี่ยวกับการทำงาน เป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์สอน การแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน และมีการสนทนาเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องส่วนตัวในช่วงเวลาพักกลางวัน ทั้งนี้ความสัมพันธ์ทางสังคมของครูที่เกิดขึ้นเป็นความสัมพันธ์ภายในระดับช่วงชั้นมากกว่าความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื่องจากโครงสร้างในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจัดให้ครูรับผิดชอบสอนแต่ละวิชาต่อเนื่องเป็นช่วงชั้น เพื่อติดตามพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในแต่ละรายวิชา ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางสังคม สนับสนุนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในระดับช่วงชั้น เนื่องจากครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน โดยมีการการสร้างข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน เปิดใจรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ที่ว่าเป็นการรวมตัวกันของครูที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของครู ที่เป็นการรวมตัวกันเป็นชุมชน (Community) ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากการทำหน้าที่ครูโดยตรง เกิดการสร้างความรู้หรือยกระดับความรู้ในการทำหน้าที่ครูจากประสบการณ์ตรง ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนตามความเหมาะสมกับบริบท เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมครูเพื่อการเปลี่ยนแปลง (DuFour, DuFour, Eaker & Many, 2006; ทิตนา แชมมณี, 2557; ดุษฎี โยเหลา, 2556; วิจารย์ พานิช, 2555; จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2555) และสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ วรลักษณ์ ชุกำเนิด และ เอกรินทร์ สังข์ทอง (2557) ที่สรุปผลดีต่อครูผู้สอน คือช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้นโดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจจนเกิดความรู้สึกร่วมกันต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนมีผลดียิ่งขึ้น ส่วนผลดีต่อนักเรียน คือสามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียน อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่าที่ไม่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำข้อค้นพบจากการสำรวจสถานการณ์การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียนไปใช้ ควรให้ความสำคัญกับลักษณะบริบทเชิงพื้นที่ที่ศึกษาเนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการในบริบทเฉพาะ
2. ขั้นตอนที่สำคัญมากของการสำรวจสถานการณ์การจัดการเรียนรู้คือ การสร้างความคุ้นเคย ซึ่งถ้าหากสามารถสร้างความคุ้นเคยให้ครูไว้ใจได้จะส่งผลให้ครูเปิดใจในการวิพากษ์การปฏิบัติของตนเอง ยอมรับข้อมูลใหม่ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาพบว่าครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อให้เห็นการปฏิบัติที่ชัดเจนควรทำวิจัยเชิงลึกที่เน้นบริบทในลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม
2. จากการศึกษาพบว่า ในโรงเรียนมีการร่วมมือรวมพลังในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนอยู่แล้ว ดังนั้นหากได้รับการเสริมพลังครูจะทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีการร่วมมือรวมพลังในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดของนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการสนับสนุนทุนวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559 และขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติในการสนับสนุนทุนวิจัยระดับปริญญาเอก ประจำปี 2560

รายการอ้างอิง

ไข่มุก อุทยาวลี. (2552). การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาของรัฐที่มีต่อการบูรณาการทางสังคมและ

วัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2460-2547. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5: 51-82.

จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์. (2555). *จับกระแสการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21: ข้อคิดและทิศทางเพื่อการพัฒนาครูไทย*. สืบค้นเมื่อ 25 ส.ค. 56 จาก <http://www.ramajitti.com/>.

ชาย โปธิสิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งฯ.

ดุขฎิ โยเหลา. (2556). *การบรรยายหัวข้อ การพัฒนาครูอย่างยั่งยืน ด้วย Coaching & Mentoring*. สืบค้นเมื่อ 13 มี.ค. 56 จาก <http://ajdusadeedusadee.blogspot.com/2013/03/coaching-mentoring.html>.

ทิตนา แหมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทพล วิทยานนท์. (2555). *รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. *วารสารวิทยบริการ*, 25(1): 1-9.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น จำกัด.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *บทบาทหน้าที่ของครูและการทดสอบมาตรฐานในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 25 ส.ค. 56 จาก <http://lripsm.wix.com/>.
- วิทยากร เชียงกูล. (2559). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น
- Anita, W. (2013). *Educational Psychology*. 12th ed. Pearson Education, Inc.
- Barak, M., Ben-Chaim, D. & Zoller, U. (2007). Purposely Teaching for the Promotion of Higher-Order Thinking Skills: A Case of Critical Thinking. *Research in Science Education*, 37: 353-369.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. London: SAGE.
- Grundy, S. (1988). "Three Modes of Action Research," in *Action Research Reader*. Edited by Kemmis, S. & McTaggart, R. 3rd ed. P.353-364. Victoria: Deakin University.
- Kemmis & McTaggart. (2005). *The Action Research Planner*. 3rd ed. Victoria: Deakin University.
- Kemmis, Stephen; McTaggart, Robin & Nixon, Rhonda. (2014). *The Action Research Planner: Doing Critical Participatory Action Research*. Singapore: Springer.
- Markell & Patchen. (1997). Contesting consensus: Rereading Habermas on the Public Sphere, in *Constellations*, 3(3): 377-400.
- Schmidt, H. G., Van Der Molen, H. T., Te Winkel, W. W. R. & Wijnen, W. H. F. W. (2009). Constructivist, Problem-Based Learning Does Work: a Meta-Analysis of Curricular Comparisons Involving a Single Medical School. *Educational Psychologist*, 44: 1-23.
- Torff, B. & Sessions, D. (2006). Issues Influencing Teachers' Beliefs about use of Critical Thinking Activities with Low-Advantage Learners. *Teacher Education Quarterly*, 33(4): 77-91.
- Winfree, L. T. & Abadinsky, H. (2003). *Understanding Crime, Theory and Practice*, 2nd ed. Canada: Wadsworth/Thomson Learning.
- Zohar, A. & Schwartz, N. (2005). Assessing Teachers' Pedagogical Knowledge in the Context of
-
- วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้
- The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*